

3837416 SHES/M

: สาขาวิชา : จริยศาสตร์ศึกษา : อ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา)

คำสำคัญ

: ละเมิด / แทรกแซง / ความชอบธรรม / กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ /
พุทธจริยศาสตร์

บุญเลิศ ภิรมย์เยี่ยม : การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “หลักการละเมิด” ในพุทธจริยศาสตร์
เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย (AN ANALYTICAL STUDY OF THE
“HARM PRINCIPLE” IN BUDDHIST ETHICS COMPARING TO THE THAI CIVIL AND
COMMERCIAL CODE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ปกรณ์ สิงห์สุริยา, ศศ.บ.,อ.ค.,
นิรันดร์ พันทรกิจ, ค.บ.,น.บ.,อ.ม., สมภาร พรหมทา, พธ.บ.,อ.ม.,อ.ค. 73 หน้า ISBN 974-664-835-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบ “หลักการละเมิด” ในพุทธจริยศาสตร์
และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย หลักการดังกล่าวจะระบุเงื่อนไขว่าเมื่อใดการจำกัด
การใช้เสรีภาพของผู้อื่นจึงมีความชอบธรรม หรือเงื่อนไขที่ระบุว่าการกระทำใดเป็นการละเมิด
สามารถเข้าแทรกแซงได้อย่างชอบธรรม

ในพุทธจริยศาสตร์, การละเมิดได้แก่การก่อความเสียหายให้แก่ตนเองและผู้อื่น ความเสีย
หายนอกจากจะหมายถึงความเสียหายภายนอกที่มองเห็นได้คือ ทางชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน แล้ว
ยังหมายถึงความเสียหายต่อมโนธรรมทางสังคมด้วย การแทรกแซงเสรีภาพส่วนบุคคลจะมีความ
ชอบธรรมเมื่อบุคคลใช้เสรีภาพก่อความเสียหายแก่ตนเอง นั่นคือ การลดค่าความเป็นมนุษย์และการ
ทำลายสมรรถภาพของมนุษย์อันจะขัดขวางการพัฒนาตน นอกจากนี้การแทรกแซงจะมีความชอบ
ธรรมเมื่อบุคคลทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคม หรือละเมิดประเพณีหรือกฎหมายที่ถือว่าช่วย
สร้างสถานะที่เหมาะสมแก่การอยู่ร่วมกันของสังคมได้

การละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ การทำความเสียหายแก่ผู้อื่น
ทั้งทางชีวิต ร่างกาย อนามัย สิทธิและเสรีภาพ ทรัพย์สิน ซึ่งผู้กระทำได้ขอชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสีย
หาย ผู้กระทำการละเมิดแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ การละเมิดด้วยตนเอง และการละเมิดของผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับตนเอง เช่น บุตร หรือลูกจ้าง

เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว “หลักการละเมิด” ของพุทธจริยศาสตร์ และประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์มีความแตกต่างกันดังนี้ การละเมิดตามทัศนะของพุทธศาสนาคือการก่อความเสีย
หายแก่ตนเองหรือผู้อื่น นอกจากนี้พุทธจริยศาสตร์ยังนำเรื่องมโนธรรมของสังคมเข้ามาร่วม
พิจารณาในการตัดสินความชอบธรรมของการแทรกแซงการใช้เสรีภาพส่วนบุคคล ในทางตรงกัน
ข้าง “หลักการละเมิด” ตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายนั้นหมายถึงการก่อความเสียหายแก่ผู้อื่น
เท่านั้น